

- et institutt i Miljøalliansen

Seksjon for miljø- og bærekraftig utvikling
Utenriksdepartementet,
Postboks 8114 Dep.
0032 Oslo

Norsk institutt for vannforskning

Postboks 173 Kjelsås
0411 Oslo
Besøksadresse: Brekkeveien 19
Telefon: 22 18 51 00
Telefax: 22 18 52 00
Bankgiro: 5010 05 91828
SWIFT: DNBANOKK
Foretaksnr.: 855869942
www.niva.no
niva@niva.no

Deres referanse

Deres brev av

2.5.2006

Vår referanse

J.nr. 868/06a; 699/06
S.nr.

Dato

31. mai 2006

Regjeringens handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid

Det vises til høringsbrev med vedlegg fra Utenriksdepartementet.

NIVA er positiv til at det utarbeides en egen handlingsplan for miljørettet samarbeid. På denne måten kommer miljøhensyn klarere frem i utviklingssamarbeidet og grunnlaget legges for et aktivt og målrettet arbeid for å få miljø godt prioritert og integrert i norsk bistandspolitikk og praktisk bistandsarbeid.

Høringsutkastet trekker opp et meget bredt spekter av strategier og virkemidler på området; både politiske og i forhold til kompetanse. Som en viktig aktør innen norsk miljøforskning med betydelig aktivitet innen vannfaglig bistand, vil vi konsentrere oss om noen synspunkter knyttet til de elementene i høringsutkastet som omhandler kompetanse generelt og forvaltning av vannressurser spesielt.

Kompetanse og kapasitet generelt

Det nevnes flere steder i høringsutkastet at det skal satses på kompetanseutvikling i samarbeidsland gjennom bl.a. institusjonssamarbeid. NIVA har i denne sammenheng særlig merket seg strategien (punkt 3.3. underoverskrift "Forsknings- og kompetansemiljøer") om å trekke inn norske forsknings- og kompetansemiljøer som parter i arbeidet med å fremme kapasitetsbygging og deling av kunnskap og kompetanse. Vi oppfatter formuleringene som en klar markering og en styrking av en policy som vi er helt enige i. Utfordringene blir å videreutvikle og finne nye virkemidler som muliggjør dette i praksis.

Fra NIVAs side viser vi til instituttets mangeårige erfaringer med institusjonsbygging og program/prosjektsamarbeid i bistandsland, alene, sammen med andre FoU-enheter f. eks. innen Miljøalliansen. Vi viser også til planene for Forskningssenter for miljø og samfunn (CIENS, jfr. egen uttalelse fra CIENS) hvor et av målene for CIENS er å bidra til kunnskaps- og kompetanseoverføring til utviklingsland.

Vi har videre merket oss den økte fokusering på resultater (Kap. 5.2.) som innebærer at samarbeidslandenes kapasitet og kompetanse til planlegging og gjennomføring av miljøvurderinger, miljøovervåking og rapportering ønskes styrket. Dette er et område hvor norsk miljøkompetanse, herunder NIVA, bør være viktige aktører.

I tillegg til kompetanse/institusjonsbygging i samarbeidsland, bør NIVA og de andre samarbeidspartnere i CIENS kunne bidra i det planlagte opplæringsprogram for bistandsforvaltningen (Kap 6.).

Noen ytterligere momenter knyttet til kompetanseutvikling/overføring:

- I punkt 2 heter det: ”I multilateral sammenheng åpnes det for bidrag på områder der Norge ikke har særskilt kompetanse, men hvor vi kan trekke på kompetansen i multilaterale organisasjoner”. Det er viktig å være klar at det er flere miljøtema hvor vi i Norge er meget kompetente, men fortsatt har lite utviklingsrelatert kompetanse.. Disse kompetanseområdene bør gis anledning til å videreutvikle sin utviklingsrelaterte kunnskap, og tiltak for dette bør identifiseres.
- I punkt 2.3 sies bl.a. at Norge vil ”bidra til å bygge lokale miljøinstitusjoner”. Det er viktig å være klar over at det i tillegg til miljømyndigheter, institutt-, universitets- og høyskolesektoren og NGOer, finnes mange engasjerte og toneangivende spesialister som er organisert i ikke-statlige enheter eller som NGOer. Dette er viktige aktører som arbeider tett med donorprosjekter, og som supplerer og delvis erstatter de utenlandske konsulenter i prosjektene. Punkt 2.3 kan eksempelvis utvides til ”..lokale miljøinstitusjoner og kompetanse hos lokale spesialister”
- I pkt 2.4: nest siste avsnitt heter det: ”Spesifikke tiltak vil bli brukt til å prøve ut nye tilnærminger, berede grunnen for en bredere sektortilnærming eller opparbeide troverdighet i forhold til lokale partnere.”. Vi erfarer at det er behov for aktiviteter som dekker avstanden mellom store prosjekter/ programmer samt små og konkrete aktiviteter som kan gi en synergieffekt samt en stor kost-nytte i forhold til disse. For å dekke dette kan overnevnte setning gjerne utvides med: ”å prøve ut nye tilnærminger, å skape synergi med store programmer, berede grunnen for...”.

Forvaltning av vannressurser

NIVA ser med stor tilfredshet på at vannressurser er prioritert som et av de fire tematiske satsningsområdene. Bærekraftig forvaltning av ferskvanns- og kystnære marine områder er av avgjørende betydning for mange av FNs mål (millenniumsmål)

Noen kommentarer til og rundt punkt 4.2 i høringsutkastet. :

- I forbindelse med integrert vannressursforvaltning (IWRM) bør også marine områder fokuseres. Det er et økende press på verdens kyster og derved de kystnære ressurser. Dette krever også fokus på kystsoneforvaltning og bruk og vern av biologisk mangfold og marine ressurser. Marine områder er ofte dårlig kartlagt. Vi minner om at EUs vannrammedirektiv også omfatter Europas kyster (ut til 1 nm utenfor grunnlinjen.)
- Når det gjelder vannkraft, er det klare koplinger mellom 4.2. og 4.3. I vannforvaltningen, hvor vannkraftprosjekter i mange regioner er og vil være av stor betydning, er det viktig at Norge bidrar med sin kompetanse på konsekvenser av vannkraftutbygging og gode prosesser for å finne miljøakseptable kraftprosjekter
- Det er noe uklart for oss hva som menes med lokalbasert vannressursforvaltning.

Vi forstår planen slik at når det gjelder å bidra til vann og sanitærutbygging bilateralt skal frivillige organisasjoner være en prioritert kanal. Vi regner imidlertid med at også kompetansemiljøer som NIVA, konsulenter m.m. må kunne konkurrere på like premisser med de frivillige organisasjonene.

Rollene mellom fagmiljøer som direktorater/FoU institusjoner og frivillige organisasjoner kunne gjerne presiseres slik: "Bilateralt vil nasjonale FoU-institusjoner, miljødirektoratene og andre vannkompetansemiljøer være sentrale kanaler innen integrert vannforvaltning herunder bedring av kunnskaps- og datagrunnlaget, mens frivillige organisasjoner vil være en viktig kanal for gjennomføring av vann- og sanitærtiltak."

NIVA s erfaringer med vannfaglig bistandsarbeid er at datainnsamling, overvåkning og tilstandsundersøkelser for vannressurser er et godt startgrunnlag i arbeidet mot integrerte vannressursplaner. Virkemidler er støtte til FoU-institusjoner, og nasjonale/og regionale vannforvaltningsinstitusjoner gjennom kompetansebygging, forbedring av datagrunnlaget, kartlegging av effekter av klimaendringer på vannressursene (forurensning, flommer, tørke) m.m.

De faglige prioriteringene fremstår som separate, men er i realiteten faglig svært overlappende og integrerte. Vi ser imidlertid hensiktsmessigheten av en oppdeling pga. delvis separate aktører og virkemidler. I svært mange program og prosjektaktiviteter i et område, vil alle tematiske prioriteringer stå sentralt; for eksempel vil en integrert plan for et vassdrag som har utbyggingspotensiale/reguleringbehov, og som samtidig er forurenset med miljøgifter, trenge innsats på alle de fire tematiske satsningsområdene

Andre kommentarer

Vi har i det ovenstående avgrenset oss til kommentarer knyttet til kompetansespørsmål og forvaltning av vannressurser. Noen andre momenter vil vi også trekke frem:

- Vi tror at høringsdokumentet kunne få bedre klarhet ved at det skilles klarere mellom policy, strategier og handlingspunkter.
- Videre synes vi de mange multilaterale aktører utenfor FN burde omtales nærmere.
- Det er vel ikke riktig å rubrisere FoU- og kompetansemiljøer og det private næringsliv under (punkt 3.3) som en del av det sivile samfunn.
- Norsk næringslivs potensielle positive rolle som premissgiver for god miljøpraksis kan med fordel også nevnes.

Vi håper disse kommentarene kan være til nytte.

Med vennlig hilsen

NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING

Harsha Ratnaweera
Forskningssjef

Direkte linje 22 18 5104
e-post: harsha.ratnaweera@niva.no